

Anonymiseret version

Oversættelse

C-65/20 – 1

Sag C-65/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

7. februar 2020

Forelæggende ret:

Oberster Gerichtshof (Østrig)

Afgørelse af:

21. januar 2020

Sagsøger:

VI

Sagsøgt:

KRONE – Verlag Gesellschaft mbH & Co KG

Oberster Gerichtshof (øverste domstol, Østrig) har som revisionsankeinstans [udelades] i sagen VI, sagsøger, [udelades] mod KRONE – Verlag Gesellschaft mbH & Co KG, Wien [udelades], [udelades] angående 6 338,84 EUR [udelades] og et anerkendelsessøgsmål, vedrørende sagsøgerens revisionsanke af dommen afsagt af Handelsgericht Wien (handelsretten i Wien, Østrig) som appelinstant den 18. april 2019, [udelades] hvorved dommen afsagt af Bezirksgericht für Handelssachen Wien (distriktsdomstolen for handelssager i Wien, Østrig) den 31. juli 2018 [udelades] blev stadfæstet, afsagt følgende

kendelse:

I. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267 TEUF følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse: **[Org. s. 2]**

Skal artikel 2, sammenholdt med artikel 1 og 6, i Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar fortolkes således, at også et fysisk

eksemplar af et dagblad, som indeholder et fagligt ukorrekt sundhedstip, der forårsager skade på helbredet, hvis det følges, skal anses for et (defekt) produkt?

II. [Udelades] [udsættelse af sagen]

BEGRUNDELSE:

1. Faktiske omstændigheder:

Sagsøgte er medieindehaver og (ifølge dennes egne oplysninger) udgiver af den regionale udgave af avisen »Kronen-Zeitung«. Medieindehaver er i henhold til den lovbestemte definition i § 1, stk. 1, nr. 8, litra b), i Mediengesetz (medieloven), BGBl nr. 314/1981, som ændret ved BGBl I nr. 49/2005, bl.a. den, som forestår den indholdsmæssige udformning af et medieværk og enten forestår eller foranlediger fremstillingen og distributionen af et sådant.

Sagsøgte offentliggjorde den 31. december 2016 i sektionen »Österreich« [Østrig] under rubrikken »Hing'schaut und g'sund g'lebt« [»Set her og levet sundt«] et indrammet bidrag fra »Kräuterpfarrer Benedikt« [urtepræst Benedikt] med overskriften »Schmerzfrei ausklingen lassen – Eine Auflage aus geriebenem Kren« [»Lad året rinde smertefrit ud – et omslag af revet peberrod«]. Bidraget havde følgende tekst:

»Lindring af gigtsmerter

Friskrevet peberrod kan bidrage til at mindske de smerter, der optræder i forbindelse med gigt. De [org. s. 3] berørte områder gnides først med en fedtholdig planteolie eller med svinefedt, inden man lægger den revne peberrod på og trykker den fast. Man kan uden videre lade dette omslag forblive på stedet i to til fem timer, inden man fjerner det igen. Denne anvendelse har en god drænende virkning.«

Den varighed for peberrodsomslaget, som er angivet i bidraget, er forkert. I stedet for to til fem timer skulle der korrekt have stået to til fem minutter. Klummen var skrevet af en »urtepræst«, som er ordensmedlem og har taget navnet »Benedikt«. Han har været medarbejder hos en nu afdød »urtepræst« og har forfattet et antal indlæg og råd om lægeurter til trykte medier, radioudsendelser og tv-indslag. Han har indtil videre skrevet to bøger om lægeurter og skriver en daglig klumme om lægeurter til sagsøgtes dagblad.

Sagsøgeren abonnerer på »Kronen-Zeitung« og læste bidraget den 31. december 2016. Hun stolede på, at den angivne behandlingstid var korrekt, og anbragte det deri beskrevne peberrodsomslag på anklen på sin venstre fod. Hun lod omslaget ligge på anklen i ca. tre timer og tog det først af, da der allerede var opstået stærke smerter. Som følge af de stærke sennepsolier i peberroden var der opstået en toksisk kontaktreaktion.

2. Retsforskrifter:

Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, sammenholdt med artikel 1 og 6, i Rådets direktiv 85/374/EØF af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser [**org. s. 4**] om produktansvar (EFT 1985, L 210, s. 29).

Direktiv 85/374/EØF blev gennemført i Østrig ved Produkthaftungsgesetz (lov om produktansvar), BGBl nr. 99/1988, senest ændret ved BGBl I nr. 98/2001. De relevante bestemmelser i Produkthaftungsgesetz har følgende ordlyd:

»§ 1. (1) Såfremt en person afgår ved døden eller lider skade på legeme eller sundhed eller en fysisk genstand, som ikke er produktet, beskadiges, som følge af, at et produkt lider af en defekt, er følgende personer ansvarlige for skaden

1. den erhvervsdrivende, der fremstiller produktet og har bragt det i omsætning,

[...]«

»§ 3. Som producent (§ 1, stk. 1, nr. 1) anses den, som har fremstillet det færdige produkt, en råvare eller et delprodukt, samt enhver, der ved at anbringe sit navn, mærke eller andet kendetegn på produktet udgiver sig for at være dets producent.«

»§ 4. Ved et produkt forstås enhver fysisk løsøregenstand (»bewegliche körperliche Sache«), også selv om genstanden er del af en anden løsøregenstand eller er forbundet med en fast ejendom, herunder energi.«

»§ 5. (1) Et produkt lider af en defekt, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes under hensyntagen til alle omstændigheder, navnlig

1. produktets præsentation,

2. den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes,

3. tidspunktet, hvor produktet er bragt i omsætning. [**Org. s. 5**]

[...]«

3. Parternes påstande og argumenter:

Sagsøgeren har - for så vidt det er relevant for revisionsankesagen - nedlagt påstand om, at sagsøgte skal betale 4 400 EUR [udelades] i erstatning, og at det fastslås, at sagsøgte skal anerkende, at denne er ansvarlig for alle »nuværende og« fremtidige gener som følge af hændelsen den 31. december 2016. Sagsøgeren abonnerer på »Kronen-Zeitung«. Vejledningen i »Kräuterpfarrer Benedikts« artikel indeholdt en trykfejl begået af sagsøgte, hvorved der blev anbefalet en behandlingstid, som var for lang. Hun stolede på sagsøgtes oplysninger vedrørende behandlingens varighed og lod sig behandle i overensstemmelse

hermed, hvorved hun pådrog sig alvorlige skader. Hun har navnlig rejst krav om erstatning for svie og smerte (4 400 EUR). Varige men og yderligere senfølger kan ikke udelukkes, hvorfor hun har interesse i, at det fastslås, at sagsøgte skal anerkende ansvaret.

Sagsøgte har heroverfor gjort gældende, at denne er medieindehaver af »Kronen-Zeitung«. »Kräuterpfarrer Benedikt« er hverken dennes organ eller repræsentant. Han er tilknyttet et kloster og er en ekstern og anerkendt ekspert på området for urtelægekunst. Sagsøgte har hidtil altid kunnet forlade sig på hans ekspertise, og sagsøgte har ikke fået kendskab til sammenlignelige »skadestilfælde«. Klummen var et råd til sagsøgtes læsere, der blev givet uden vederlag og uden nogen form for hensigt eller forventning om fordele. Sagsøgtes regionale udgave er et boulevardpressemedium, og man kan ikke gå ud fra, at der foreligger et løfte om bidragets rigtighed. Personskade og følger heraf bestrides.

Retten i første instans frifandt – for så vidt det er relevant for revisionsankesagen – sagsøgte med hensyn til påstanden om betaling af [org. s. 6] 4 400 EUR [udelades] og om, at det blev fastslået, at sagsøgte skulle anerkende et [ansvar]. Sagsøgte fik bidraget skrevet af en ekspert på området for lægeurtekunst, der allerede har udgivet flere bøger og offentliggjort utallige indlæg og råd herom i forskellige medier. Såfremt den forkerte behandlingsvarighed allerede var blevet angivet af ham, havde sagsøgte ikke haft nogen anledning til at kontrollere manuskripterne eller bidragene. Eftersom forfatteren af bidraget er en ekspert på området for urtelægekunst, skal denne hverken anses for sædvanligvis udygtig eller for en kendt farlig person som omhandlet i § 1315 i Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (den borgerlige lovbog). Såfremt bidraget fra den oprindelige forfatter ganske vist skulle være blevet afleveret med korrekt angivelse, men der efterfølgende er sket en skrivefejl, henholdsvis en kopieringsfejl, hos sagsøgte, er udgiveren kun ansvarlig i tilfælde af, at den har garanteret for sit trykte værks indholdsmæssige rigtighed. Det fremgår af sagsakterne, at det trykte produkt, som sagsøgte udgiver, er et boulevardpressemedium. Heri fremstilles oplysninger i ret korte artikler på underholdende måde, henholdsvis enkelt og let forståeligt, men ikke i sidelange videnskabelige afhandlinger. Læsernes forventninger er således også anderledes end i forbindelse med en videnskabelig artikel, et fagtidsskrift eller en fagbog. Derfor kan man heller ikke gå ud fra, at der foreligger et løfte om bidragets rigtighed. Sagsøgte er derfor ikke ansvarlig for den forkerte angivelse af behandlingsvarigheden i bidraget.

Appelinstansen tog ikke sagsøgerens anke til følge. I retlig henseende anførte den, at sagsøgeren under sagen i første instans med hensyn til sagsøgtes »produktansvar« [org. s. 7] som »producent« udelukkende havde henvist til et culpaansvar, hvorfor »hverken sagsøgte eller retten i første instans kunne se blot en antydning af en grund til, at sagsøgte også skal pålægges et objektivt ansvar i henhold til Produkthaftungsgesetz«. Sagsøgeren har under appelsagen med sit anbringende om sagsøgtes ansvar i henhold til Produkthaftungsgesetz tilsidesat forbuddet mod at indbringe nyt i sagen (»Neuerungsverbot«). I øvrigt fremgår det

ikke af sagsøgerens fremstilling i ankesagen, at retten i første instans har foretaget en urigtig retlig vurdering.

Sagsøgeren har iværksat revisionsanke til prøvelse af denne afgørelse, hvorved hun har nedlagt påstand om, at hendes oprindelige påstande tages til følge; subsidiært har hun nedlagt påstand om ophævelse.

Oberster Gerichtshof (øverste domstol) beslutter at udsætte revisionsankesagen og at forelægge Den Europæiske Unions Domstol et EU-retligt spørgsmål, der er væsentligt for sagens afgørelse.

4. Begrundelse for det præjudicielle spørgsmål:

4.1. Det af appellinstansen (og også af sagsøgte) anførte om, at sagsøgeren under sagen i første instans ikke i tilstrækkeligt omfang har redegjort for de faktiske forhold vedrørende sagsøgtes ansvar i henhold til Produkthaftungsgesetz, kan ikke tiltrædes. Sagsøgeren anførte under sagen i første instans, at hun abonnerede på sagsøgtes trykte medium og havde pådraget sig alvorlige skader ved at følge en fejlagtig behandling, som blev anbefalet i dette medium. Ligeledes fremgår både produktet (den regionale udgave af »Kronen-Zeitung«), medieindehaveren og udgiveren (sagsøgte), som har offentliggjort artiklen, fremstillet produktet og bragt det i omsætning, og sagsøgerens fysiske [org. s. 8] gener (toksisk kontaktreaktion) af konstateringerne foretaget af retten i første instans. Dermed er alle betingelser for at prøve det objektive ansvar i henhold Produkthaftungsgesetz opfyldt, selv om sagsøgeren under sagen i første instans navnlig argumenterede med sagsøgtes culpaansvar. I modsætning til, hvad appeldomstolen har fastslået, foreligger der i al fald ingen tilsidesættelse af forbuddet mod at indbringe nyt i sagen i henhold til § 482 i Zivilprozessordnung (den civile retsplejelov), når sagsøgeren under ankesagen primært påberåbte sig sagsøgtes ansvar som producent i henhold til Produkthaftungsgesetz.

4.2. For fortolkningen af Produkthaftungsgesetz og navnlig denne lovs § 4 gælder kravet om, at disse skal fortolkes i overensstemmelse med direktivet [udelades]. Der hersker uenighed om, hvorvidt en udgiver eller medieindehaver af et dagblad, som har foranlediget offentliggørelsen af en artikel, i henhold til direktiv 85/374/EØF (og i henhold til Produkthaftungsgesetz) er ansvarlig for urigtigt indhold i dagbladet.

I henhold til artikel 2, første punktum, i direktiv 85/374/EØF forstås ved gennemførelsen af dette direktiv ved udtrykket »produkt« enhver løsøregenstand, selv om genstanden indgår som en fast bestanddel i en anden løsøregenstand eller i en fast ejendom. I henhold til Produkthaftungsgesetz' § 4 forstås ved produkt enhver fysisk løsøregenstand, selv om genstanden er del af en anden løsøregenstand eller er forbundet med en fast ejendom, herunder energi.

En del af den (tysksprogede) litteratur begrænser ansvaret for oplysningsmedier til de skader, som forårsages af deres fysiske form (f.eks. en bogs giftige indbinding

[org. s. 9] eller giftig trykfarve). Andre mener, at produktansvaret også omfatter fejl ved den intellektuelle ydelse. Ud giveren, forfatteren og trykkeriet kan komme på tale som ansvarlige [udelades].

Som argument for, at (bog-)producenten, medieindehaveren eller ud giveren også er ansvarlig for værket indhold, fremføres den almindelige brug, eftersom et trykt værk ikke købes som en stak papir (der holdes sammen på mere eller mindre forsmønt vis), men på grund af dets indhold, og at forbrugernes forventninger til produktet ikke blot er, at der ikke stikker hæfteklammer ud af produktet, som de kan komme til skade på, men at det formidler det annoncerede indhold. Navnlig håndbøger, vejledninger, vandrekort osv. kan kun sælges, fordi de endelige aftagere forventer at få korrekte instruktioner fra disse. Hvis en madopskrift i en bog eller en avis fejlagtigt angiver en sundhedsskadelig dosis af en bestemt ingrediens, ville det være inkonsekvent at lade offeret stå tomhændet tilbage, mens offeret i tilfælde af en fejlagtig tilsætning af samme overdosis i et færdigprodukt, som offeret har købt, eller en forkert brugsvejledning, der ledsager et sådant produkt, kan rejse krav over for producenten af dette [udelades]. **[Org. s. 10]**

Som argument mod et ansvar for fejlagtig information anføres:

- produktansvarets beskyttelsesformål, hvorefter ansvaret vedrører faren ved genstanden og ikke ved rådet [udelades],
- den omstændighed, at intellektuelle ydelser ikke er produkter som omhandlet i Produkthaftungsgesetz' § 4 (artikel 2 i direktiv 85/374/EØF), eftersom de i sig selv ikke er fysiske genstande [udelades]
- at sammenkædningen af produktansvaret og oplysningernes fysiske udformning er vilkårlig, og at oplysninger skal undtages fra anvendelsesområdet for direktiv 85/374/EØF [udelades], og
- »bekymringen for grænseløsheden« af en sådan omfattende produktforståelse, som indebærer, at enhver form for skriftliggørelse af intellektuelt indhold undergives et objektivt ansvar [udelades].

Eftersom spørgsmålet om, hvorvidt indholdet af et dagblad skal anses for et produkt, ikke kan besvares klart og utvetydigt på grundlag af artikel 2 i direktiv 85/374/EØF, hvis fortolkning er afgørende for [fortolkningen af] § 4 i Produkthaftungsgesetz, skal afklaringen af dette retsspørgsmål overlades til Den Europæiske Unions Domstol.

4.3. Såfremt sagsøgte, som er ud giver og medieindehaver af dagbladet, har et objektivt ansvar for dagbladets indhold som producent i henhold til direktiv 85/374/EØF **[org. s. 11]**, er sagsøgte efter den forelæggende rets opfattelse principielt ansvarlig for, at den urigtige anbefaling vedrørende varigheden af peberrodsomslaget (to til fem timer i stedet for korrekt to til fem minutter), som førte til en personskeade hos sagsøgtes læser (sagsøgeren), blev fulgt. Opsætningen

og indholdet af »urtepræstens« klumme med overskriften »Lad året rinde smertefrit ud« i dagbladets redaktionelle sektion indikerede over for læseren og dermed også over for sagsøgeren, at hun ved den anbefalede anvendelse uden risiko kunne lindre sine gigtsmerter med omslaget med revet peberrod for en vis periode. Såfremt anvendelsen førte til en helbredsmæssig skade, forelå der ikke den sikkerhed, som i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 85/374/EØF kan forventes. Sagsøgte er – såfremt sagsøgte skal kvalificeres som producent som omhandlet i direktivets artikel 1 (Produkthaftungsgesetz' § 1, stk. 1, nr. 1) af et defekt produkt (direktivets artikel 2; Produkthaftungsgesetz' § 4) – ansvarlig for sagsøgerens personskade, uanset om den forkerte behandlingstid allerede var anført i »urtepræstens« manuskript eller først opstod som følge af en kopieringsfejl i sagsøgtes regi.

5. [Udelades] [udsættelse af sagen]

[Udelades]

Wien, den 21. januar 2020

[Udelades]

[Bemærkninger]

ARBEJDSDOKUMENT